

Inventari
de les notes manuscrites redactades
per Tomàs Raguer i Fossas
utilitzades com instrument de descripció
del fons documental procedent de l'antic Arxiu-Museu de Ripoll
i actualment dipositat a l'Arxiu Comarcal del Ripollès

Signatura antiga **bt**

13.7 Fons personals. Tomàs Raguer i Fossas (1861-1946)

13.7.3 Instruments de descripció: notes

Monestir de Santa Maria de Ripoll

© 2006. Arxiu Comarcal del Ripollès. Tots els drets reservats

Notes de Tomàs Raguer i Fossas
Monestir de Santa Maria de Ripoll
Sig. Top. [748]

1. Abats i monjos. Notes biogràfiques, enterraments, entrades, etc.

Gispert d'Amat
Guillem de Camps
Dalmau de Cartellà
Gaspar de Casamitjana i d'Erill
Andreu de Casaus
Francesc de Copons i de Copons
Francesc de Copons i Vilaplana
Ramon Desbac
Ramon Descatllar
Ramon de la Farrés
Joan de Guardiola
Joan de Meca
Rafel de Moner i Bassedes
Oliba
Josep d'Oriol i de Tord
Francesc X de Portella i de Monteagudo
Pere Sancho
Francesc de Senjust
Francesc de Valencià i Sagrera
Fèlix de Vilaplana
Ramon Vilaregut

Monjos del Monestir S. XIV – XVII
(Monjo notable: F. Roc d'Olzinelles)

2. Jurisdicció civil de l'abat sobre la Vila

1430 – Demanda de privilegis.
1576 – L'auradors.
1541 – Consulat. Llicència de l'Abat per nomenar cònsols.
1387 – Consulat. L'antipapa Climent VII concedeix als ripollesos tenir cònsul.
1440 – Consulat. El rei Alfons concedeix cònsols.
1694 – Consulat. Ocupació francesa. Concedeixen consulat. Revocació en entrar els espanyols.
1694 – Consulat. Sobre la derogació del consulat. La jurisdicció Real Defendida, etc.
1694 – Consulat. Fugida dels homes de Ripoll, del terme de l'abaciat, a la vegueria (a Balps).
1698 – Consulat. Altra fugida.
1707 – Consulat. Altra vegada el consulat concedit per l'arxiduc d'Àustria Carles.
1630 – Decrets abacial sobre la pesca i coloms.
1653 – Arrendament de la carn.

- 1367 – El rei Pere III ven a l'Abat la jurisdicció de la parròquia: Estiula, Sant Llorenç, Sant Pere de Ripoll i Saltor.
1678 – Ajuntament i singulars de Ripoll. Crear un censal per pagar despeses fetes en la demanda de gràcies i privilegis.
17?? – Reunió de síndics a la vila per tractar del plet amb l'Abat.
1680 – Nomenament del batlle de Borredà.
1785 – El Real Acuerdo mana separar el batlle (nomenament abacial) de l'ajuntament quan es tracti d'assumptes de l'Abat
1811 – L'ajuntament acorda treure tots els escuts de dintre de la vila que recordi la senyoria abacial
1813 – Sobre el concordat entre el Bisbe de Vic i l'Abat que l'ajuntament no li està bé.
1834 – Tossa. Delme del peix a l'Abat.
1680 – Dret al carnelatge i passatge del bestiar.
1665 – Captura i empresonament del reverend Jaume Julius, prevere
1765 – 14 de gener. Nomenament del notari de la cúria seglar, Francesc Peraller.
1652 – Llorenç, canceller de Catalunya

3. Jurisdicció eclesiàstica de l'abat

- 1260 – Sobre la possessió de la doma major de Sant Pere.
1672 – Qüestions sobre el dret de visita amb el Bisbe.
1687 – L'Abat i els oficials del Monestir s'emporten la Custò dia de Sant Pere perquè no tenien permís de l'Abat.
1691 – 1708 Qüestions entre la Comunitat i el Monestir sobre diferents enterros. Gran escàndol en l'enterrament de la Sra. Magdalena Ylla (1707)
1708 – Ofici dels dilluns de Pasqua i Cinquagesma
1709 – Qüestions sobre l'assistència a les processons entre la Comunitat i el Monestir.
1720 – Notes d'un beneficiat de Sant Pere censurant el Monestir per diverses coses (totes sense importància).
1723 – El Dr. Emmanuel Sadorní des de Tarragona demana una informació dels atemptats a la Comunitat pel Monestir.
1724 . Agost. Lamentables successos entre la Comunitat (acabaven de perdre el gran plet a Tarragona) i el Monestir. Captura d'un capellà, un altre maltractat i altres fugitius. Homes de la guàrdia al servei de l'Abat senyor del Castell i terme de la Guàrdia.
1726 – El plet perdut a Tarragona es porta a Roma i es veu que constava de 2535 fulls i volien 200 doblers de copiar-lo i 100 de traduir-lo a l'italià.
1734 – L'església de Sant Pere entredita.
1735 – Alienació de censals, cessament de celebracions i altres desordres per les despeses dels plets.
1731 – 1735 – 1779 Processó de Corpus. Qüestions amb el Monestir.
1721 – Processó dels valfogonins en dia de Sant Eudald. Qüestions amb el Monestir.
1551 – 1700 – 1803 Processó del Dijous Sant
S. XVIII Llista de les processons a les quals estaven obligats a assistir-hi la Comunitat, segons diu el Monestir.
1645 – 1648 Bisbe de Babilònia. Confirmació i xxx

1688 – Tres capellans empresonats a Barcelona per defensar les immunitats eclesiàstiques, segons diuen.
1712 – Capellans sardanistes arrestats.

4. Capelles dintre del Monestir

S. XVIII Sis capelles dintre de l'àmbit del Monestir

5. Altars del Monestir

1668 Retaule Major del Monestir
Dades dels altars del Monestir

6. Beneficis

1565 Altar de Santa Maria
1565 de les 11.000 verges
1334 de Corpore Christi
1334 de Sant Salvador i del Cor Preciós de Jesucrist
1540 de Sant Blai
1622 de Sant Martí

7. Notes i dades del Monestir fins l'any 1835

Abadiat de Ripoll. 1660
Almoina del Quarter. 1796 – 1809 Qüestions en reduir-la
Arxiu del Monestir. Incendi de 1835. En un informe diu el Dr. Eudald Raguer que se salvaren per ell alguns quintars entre papers, llibres i pergamins però desaparegueren en l'incendi de la Vila al 1839
Los asuntos profanos en los asuntos de las iglesias españolas, de P. Quintero.
Reproduccions de Ripoll.
Berenguer I a Ripoll. 1023. Id a la conquesta de Cervera?
Berenguer III. Dades del seu sepulcre i restes.
Baptismes. Temporada al Monestir (de Pasqua a Pasqua)
Berenguer IV. Sobre la seva inscripció funerària
Cambreteria del Monestir
I Actes de senyoriu. 1421 – 1423
II Productes de la cambreteria. 1805
"Cartulaire Roussillonnais", per B. Alart, archiviste du departament des Pyrénées Orientales. Perpignan. Imprimerie de Charles Latrobe. 1880
Dades referents a Ripoll tretes d'aquest cartulari, que són les següents :
Donació de l'alou de Campelles a l'abadia de Ripoll. trasllat de 1254
Aja. Concessió d'aigües per regar el territori d'Aja al Monestir de Ripoll
Aja. Plet entre Aja i Pallarols (pasturatge). 1029
Armànies. Venda d'un alou. 1044
Monjos Serrabona havent rebut una encíclica dels de Ripoll enunciant la mort de l'abat Bernat xxx (envers). 1102
Navies. Comte de Cerdanya Guillem Ramon dóna en alou al cenobi de Ripoll set valls a Núria.
Pasturatge 1264, extret d'un privilegi a favor de l'abadia de Ripoll.

Cases monacals. Permuta entre dos monjos. 1665.
Celler del Monestir. Compte d'obres. 1632
(Un) Còdex de Ripoll. S.XIII o començament del XIV que ve a ser una mena de drama amb tres personatges.
Concili de Nimes. 1096. Hi assistí l'abat Bernat de Ripoll.
Corpus al Monestir. 1829. L'Ajuntament donava 122 rals.
Creu processional i altres (veure la lletra C: Creus xxx)
Donacions reals o reials ?. Hisenda reclama a l'Abat la meitat de gairebé totes les seves rendes. De res li valgueren les raons al·legades en justícia.
Dijous Sant. Caritat : institució veta per fra Berenguer de Rocamora d'una caritat a cent pobres el Dijous Sant. 1310
Dones al Monestir. 1634. Excomunió de les que enterren al claustre o en cases de monjos sense permís de l'Abat.
Elogi del Monestir que fa l'arqueòleg alemany Föh
El Fuero Juzgo i el Monestir de Ripoll
"Formulario de las bibliotecas y archivos de Barcelona. S. X-XV" , por Zacarías García Villade. Les fórmules més antigues a Ripoll.
Historiografia de Catalunya en català durant l'època nacional, per Massó i Torrents Llanties al Monestir
    I al 1626 en cremaren 7
    II En Pellicer parla dels donants
Martirologi – Necrologi al Monestir S. XI
Monestir de Gualter subjecte a Ripoll com a Priorat. Altres dades
Monestir de la Portella. 1635
(Els) Monestirs de Ripoll i Sant Joan de les Abadesses a trets. 1652 – 1658
"Memoria descriptiva de los códices de España" , por José Maria Eguren part 2a. pàg. 60 1a. part pàg 4 XXVII
Manuscrits existents a l'arxiu del Monestir de Ripoll citats per Torres Amat en el seu "Diccionario crítico de escritores catalanes" . L'obra és a la biblioteca del nostre arxiu. Alguns d'ells fan referència a Ripoll.
Olot. Possessió del Monestir de Ripoll. 1097
(La) Pinya. Possessió del Monestir de Ripoll
Paborde de Palau. Magí Moxó que fou prior del Sant Sepulcre de Palesa 1772 – 1788
Portalada del Monestir que en Josep Pijoan la dona pel cert del S. XI
Rellotge del Monestir. (veure a la D : Donacions Reals ; a la C : Cambreria ; i a la T : Tossa)
Sastre del Monestir. Possessió feta al 1391
Sepulcres del porxo del Monestir
Incendi del Monestir – Salvació del Sant Crist. Relació de la vella Concepció (de Garona) pel maig de 1935

8. Període de ruïna i restauració civil

Restes de Berenguer III. Se'n fa càrrec en Prí sper de Bofarull, enviades pel Dr. Eudald Raguer. 1838
Subhasta de varis edificis. 1841
Projecte de venda del Monestir. 1850

Pretensió de la mitra de Vic. 1852
Mutilació de capitells del claustre. 1861
Projecte d'una capella per al Sant Crist de la Sang, davant mateix de la portalada del Monestir. 1861
Restes de Seniofredo (?) 1862
Comissió de l'Acadèmia de Belles Arts de Barcelona. Vingué per començar algunes obres de restauració. 1863
Monestir per a parròquia. En sessió de 4 d'abril de 1877 es llegeix una memòria advocant per aquella idea (Acta municipal)
Comissió Santa Maria de Ripoll. Creada per l'Ajuntament per tal de "arbitrar medios para la pronta restauración del templo" (Acta municipal)
Donatiu de l'Estat per al Monestir. Per mitjà d'en Víctor Balaguer, s'aconsegueixen 8000 pts. 1875
Circular a favor de la restauració del Monestir formada per 29 corporacions. 1879
Memòria dels treballs que s'han portat a terme al claustre i a l'església (març –juny de 1879) Butlletí de l'Associació d'Excursions Catalana, núm. de febrer –març de 1880 (pàg. 16 i 17)
Associació d'Excursions Catalana. Visita el Monestir i funda una delegació a Ripoll. 4 de gener de 1880
Donatiu del Rei. En data 10 d'abril de 1880 comuniquen a l'Associació d'Excursions Catalana que el rei s'ha subscrit per 3000 pts. pel Monestir.
Inscripció del sepulcre del claustre segons en Pellicer

9. Període de la restauració eclesiàstica

9 de novembre de 1885. Real Decret concedint el Monestir a la Mitra de Vic per a la seva restauració

21 de març de 1886. Inauguració de les obres.

17 de novembre de 1886. Exhumació de les restes d'en Tallaferro

22 de desembre de 1886. Donatiu de 5000 pts. de l'Ajuntament de Barcelona

17 de juny de 1887. Exhumació d'altres restes.

30 de novembre de 1888. Visita del Bisbe, d'Elies Rogent i altres al Monestir.

4 d'abril de 1891. Exhumació de restes: comte Jofre i altres.

Dades sobre:

Aranyes nau central. Dibuix Rogent, fetes a Manresa.

Bandera votiva de l'Associació Artística - Arqueològica de Mataró

Capa pluvial que el clero del Bisbat va regalar al Bisbe

Armòniu. Regal d'en Josep Garró

Corona elèctrica. Arquitecte Coll

Bandera de Santa Maria. Regal de la Infanta Isabel. Facècies de la mateixa.

Barana del Presbiteri

Campanes. Dades

Casulla que els ripollesos regalaren al Bisbe

Copó. Obra dels tallers de Vda. i Fills de Carreras

Custòdia. Donatiu de na Josepa Nadal, vídua de Carreres. Taller del senyor Macià.

Descripció.

Missal. Donatiu de n'Eudald Puig. Bonic missal, projecte de Lluís Domènech i Montaner. Taller Domènech.

Sacres. Regalades i pintades per en Macari Golfarichs

Trones. Fustes filipines: norra, tándalo i camazón, enviades pels jesuïtes de Manila.

Rellotge i canvi de campanes

Inauguració del Monestir

Acte solemne de l'enterrament de les restes dels comtes Jofre i Berenguer i altres personatges il·lustres.

Acta d'entrega de l'urna d'en Tallaferro

Altars nous del Monestir. Dades dels altars i imatges.

10. Després de la restauració

Scriptò rium de Ripoll. Article de Rovira i Virgili

"Arquitectura romànica a Catalunya", de Puig i Cadafalch, A. de Falguera i J. xxx.

Notes preses del capítol destinat a Ripoll (vol. II S. IX –XI pàg. 153) Fan algunes objeccions a la restauració.

Museu lapidari del claustre

Corona poètica

Visita de monsenyor Cretoni, nunci del Papa. 24 d'agost de 1895

Peregrinació Filles de Maria de Barcelona. 1909

Sepulcre definitiu al Comte Guifré . Entitats que s'han proposat construir-lo.

Devoció a la Immaculada Concepció a Ripoll

Fets memorables. Vinguda de la Comunitat i l'Escolania pontifical al Monestir el 12 de novembre de 1931. Làpida commemorativa al porxo (27 de juny de 1932). Ripoll

torna la visita a Montserrat. 600 sacerdots de Catalunya i alguns bisbes pontificis al

Monestir (9 d'agost de 1932). Nota feta per mossèn Valentí Gibert (a la premsa

d'aquells anys hi ha els detalls)